

***SPEAKING NAMES* У КАЗКАХ І НАРОДНІЙ ТВОРЧОСТІ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ**

***SPEAKING NAMES* IN FAIRY-TALES AND FOLKLORE: LINGUOCOGNITIVE POTENTIAL**

Давидова Т.В.,

orcid.org/000-0001-5815-8503

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри практики англійської мови

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Стаття присвячена дослідженню онімів у паремійному фонді англійської мови: прислів'ях, приказках, казках. *Speaking names* – нетермінологічна назва онімів, вживана в лінгвістичних колах. Власні назви (оніми) належать до мовних універсалій: вони існують в усіх мовах світу, але в кожній мові мають свої специфічні ознаки.

У результаті пізнавальної діяльності людина категоризує інформацію в межах певної концептуальної картини світу. Оскільки картини світу характеризуються національною специфікою, то носії різних мов можуть бачити та членувати світ по-різному, крізь призму своїх мов. У зв'язку з цим у статті здійснено спробу вивчити особливості мислення представників англійської культури та зрозуміти специфічні риси їх менталітету.

У статті окреслено семантичний простір онімів, здійснено їх семантичну типологізацію за тематичним принципом, встановлено їхній лінгвокогнітивний потенціал у паремійному фонді англійської мови та у казках. У процесі дослідження встановлено, що, з одного боку, ізольований від контексту онім, як і будь-яка лексична одиниця, має денотативне значення і позначає референта, а з іншого боку, саме у тексті / дискурсі можна експлікувати такі додаткові відтінки оніма, як суб'єктивна авторська оцінка, емотивність, експресивність, функціонально-стилістична забарвленість.

Семантичний аналіз антропонімів доводить антропоцентричну спрямованість англійської казки. Виявлено, що за кількісними показниками зооніми переважають антропоніми, проте більшість власних назв з анімалистичним компонентом на позначення тварин-референтів алюзивно номінують чесноти чи вади людини, що свідчить про напучуваний характер казок. Отже, *Speaking names* мають потужний лінгвокогнітивний потенціал, адже це певний мікротекст, що абсорбує і транспонує національно-культурну інформацію етнічної групи мовців.

Ключові слова: онім, ономастика, фольклор, антропонім, когнітивна лінгвістика, семантичний простір, лінгвокогнітивний потенціал.

The article is devoted to the study of proper names (onyms) in the English folklore fund: proverbs, sayings and fairy-tales. *Speaking names* is a non-terminological name of onyms used in linguistic circles. Proper names belong to language universalities: they exist in all languages, but in each of them they have their own peculiar features.

As a result of cognitive activity every person categorizes information within a definite conceptual picture of the world. As the picture of the world is characterized by the national specificity, various native speakers can see the world differently, through the prism of their own languages. This article helps to identify the peculiarities of the English speaking ethnic groups representatives, to learn their mentality and to understand the ways of their thinking.

An attempt has been made in the article to outline the semantic space of onyms, to highlight their semantic typology on the thematic principle, to study their linguocognitive potential. In the process of the investigation it was proved that, on the one hand, onym is an isolated lexical unit that has its denotative meaning and names the referent. On the other hand, the text / the discourse enables the reader to explicate the additional shades of meaning in proper names. Proper names found in the context bear their emotive, expressive, evaluative, functional and stylistic colouring. It is in the context that the author's subjective assessment of the proper name can be seen.

The semantic analysis of anthroponyms proves the anthropocentric character of the English fairy-tale. It has been found that proper names with animalistic component outnumber anthroponyms but still allusively name human virtues and vices which speaks for edifying nature of a fairy-tale. Thus, the vast linguocognitive potential of proper names can be described both in a single onym as well as in the context. *Speaking names* are viewed as a kind of micro-text absorbing and revealing the national and cultural peculiarities of an ethnic group.

Key words: onym, onomastics, folklore, anthroponym, cognitive linguistics, semantic space, linguocognitive potential.

Постановка проблеми. Проблема значення власних імен і потреба їх вивчення виникла у вчених із давніх часів. *Онім* (від грецького *ονυμα* – ім'я) – це будь-яке власне ім'я, яке служить для виокремлення названого ним об'єкта серед інших об'єктів, його індивідуалізації та ідентифікації [11, с. 511]. Онімічне значення містить співвіднесення з пев-

ним референтом – людиною, місцем, твариною, астрономічним об'єктом тощо [там само], отже, онім має лінгвокогнітивний потенціал, адже несе певну етнокультурну інформацію. Онім є об'єктом дослідження *ономастики*. Послугуючись англійською термінологією (англ. *name* – ім'я), науковці іноді вживають словосполучення *Speaking*

names на позначення онімів [14]. Синонімічно використовують [5] також терміни «характонім» або «астронім» (рідше «анонім»), якщо, наприклад, йдеться про високого англійця з прізвищем *Longfellow*, смаглявого *Mr. Brown* чи товстенького українця з прізвищем *Вареник*. Крім того, словосполучення *Speaking names* використовують і на позначення антономазії – перифрастичної, метонімічної чи метафоричної номінації людини / тварини без використання її власного імені, з яким встановлюється скрита кореферентність, наприклад, ромео, дон кіхот, батько діалектики (Гегель) тощо [11, с. 33].

Як свідчить **аналіз останніх досліджень та публікацій**, у лінгвістиці спостерігається значний інтерес до проблем ономастики, тобто вивчення власних імен (Н.Ф. Алефіренко, Т.В. Бакастова, Л.В. Гнаповська, Г.В. Колшанський, Т.В. Топорова та ін.). Ономастика – наука, розділ мовознавства про сукупність власних (у більш вузькому сенсі – особистих) імен об'єктів. Ономастика вивчає історію та закономірності їх виникнення, розвитку і функціонування, зміни, поширення і структуру власних імен у мові і мовленні, як в літературній, так і діалектній сферах [5; 11, с. 517]. Наймолодшою галуззю ономастики вважається **когнітивна ономастика**. Когнітивна ономастика, яка виникла внаслідок поєднання когнітивної лінгвістики і ономастики, вивчає власні назви у ментальному лексиконі людини [11, с. 517]. Визнання того факту, що власні імена набувають референції завдяки участі у процесі іменування здатних до мислення істот – носіїв мови, висвітлює новий ракурс у вивченні онтологічної природи онімів – необхідність дослідження того, з якими структурами знань вони співвідносяться і які ментальні процеси покладені в основу ономастичної номінації [8]. Ономастика має міждисциплінарне когнітивне поле, адже вона має тісні зв'язки з історією, культурологією, красназнавством, філологією, археологією та лінгвістичними дисциплінами – семантикою і семіотикою [7].

Отже, **актуальність** нашого дослідження зумовлюється загальнонауковою тенденцією ґрунтового вивчення соціокультурних реалій та необхідністю досліджувати лінгвокультурологічні та етнічні особливості певної спільноти, зокрема англійської, що насамперед відображено в онімах.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення сукупності онімів у паремійному фонді англійської лінгвокультури та у казках. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**: 1. вивчити типіка ологію онімів у лінгвістиці; 2. визначити семантичний

простір онімів та здійснити їх типологізацію на основі вивченого матеріалу; 3. дослідити лінгвокогнітивний потенціал власних імен у паремійному фонді англійської мови та у казках.

Об'єкт наукового дослідження – ономастикон англійської мови і його лінгвокогнітивний потенціал. **Предметом** дослідження є власні імена в англійському казковому дискурсі, прислів'ях та приказках, їх семантичні характеристики та когнітивний потенціал. **Матеріалом** дослідження стали 200 власних імен, дібраних методом суцільної вибірки в англійському казковому дискурсі, а також 500 прислів'їв та приказок. У роботі задіяно методи семантичного та контекстуального аналізу.

Виклад основного матеріалу. Власні назви, або оніми, як зазначалося вище, – це індивідуальні найменування окремих одиничних об'єктів. Належність певній одиниці – це основна ознака власної назви. Безліч Олен та Олександрів не поєднуються в поняття «Олена» й «Олександр»: кожній особі її ім'я належить індивідуально, незалежно від наявності чи відсутності одноіменців, проте назви сортів полуниці або черешні з людськими іменами, як-от Джолі, Ярославна тощо, належать сукупностям одиниць, що об'єднуються відповідними поняттями, і тому не є власними назвами всупереч своїй орфографії. Таким чином, другою ознакою, яка розрізняє власні та загальні назви (апелятиви), є відношення до поняття: загальні назви – носії понять, а власні назви включають усю відому мовцеві інформацію про свої денотати, без певних узагальнень, і тому пов'язуються з поняттями лише настільки, наскільки вказують на різновид об'єктів, до яких належать їх денотати [5].

За денотатами розрізняють такі класи власних назв [5]:

- **антропоніми** – імена людей (особові імена, патроніми – імена по батькові, прізвища та родові імена, прізвиська, псевдоніми тощо);
- **зооніми** – клички тварин;
- **топоніми** – назви географічних об'єктів;
- **астроніми** – імена небесних об'єктів;
- **теоніми** – імена богів, божеств;
- **міфоніми** – імена міфічних істот;
- **криптоніми** – приховувані імена;
- **етноніми** – назви етносів, національностей, племен тощо;
- **лінгвоніми** – назви мов;
- **ергоніми** – назви організацій, виробничих і громадських об'єднань;
- **хрононіми** – назви відрізків часу, подій;
- **хремотоніми** – назви окремих предметів, що включають власні назви матеріаль-

них об'єктів – кораблів, ураганів, алмазів тощо та витворів духовної культури – заголовки творів, назви музичних п'єс, творів живопису, кінофільмів тощо [5].

Онім, активізуючись у тексті чи дискурсі, розкриває свій когнітивний потенціал, утримуючи так званий «компонент відомості» імені, а також стилістичну, оцінну, емотивну, естетичну інформацію [10, с. 139; 11, с. 511]. З одного боку, ізольований від контексту онім, як і будь-яка лексична одиниця, має денотативне значення і позначає референта, або клас предметів, що має однакові ознаки (за Ю.Д. Апресяном), або сукупність ознак класу предметів (за Г.В. Колшанським). З іншого боку, саме у тексті / дискурсі можна експлікувати такі додаткові відтінки значення оніма, як суб'єктивна авторська оцінка, емотивність, експресивність, функціонально-стилістична забарвленість.

Паремійний фонд будь-якої мови є джерелом і носієм національно-культурної інформації, що експліцитно та імпліцитно відображає ціннісні та смислові моделі світу і те особливе бачення, що акумулює специфіку сприйняття життєвих цінностей, історичного досвіду і пам'яті мовного колективу [4; 6]. До паремійного фонду належать стійкі, відтворювані, культурно марковані одиниці переважно реченневої структури – паремії, зокрема, прислів'я, приказки, примовки, загадки, прикмети, скоромовки, замовляння тощо, що є об'єктом вивчення окремої маргінальної галузі на межі мовознавства (зокрема фразеології) та фольклористики, яким властиві ознаки усталеності, клішованості, культурної забарвленості [11, с. 535].

Аналізуючи паремійний фонд англійської мови, вчені [12] дійшли висновку, що образотворчі стилістичні засоби (метафора, метонімія, зіставлення, епітет, перифраз) зустрічаються у структурі майже кожної паремії. Але окрім образотворчих засобів паремії, характеризуються також виразними засобами, які, на відміну від перших, не створюють образів. Вони підвищують прагматичний ефект висловлювання та посилюють його емоційність за допомогою звукового оформлення. Отже, мовними засобами реалізації англійських прислів'їв та приказок є фонетичні (рима, алітерація, асонанс), лексико-граматичні (архаїзми, синоніми, порівняння, розповідне двоскладове речення, пасивний стан, модальні дієслова, синтаксичні розширювачі) та стилістичні (зіставлення, епітети, повтори, метафори, метонімії, перифрази) тощо [12]. Оніми, реалізовані у пареміях та казках,

можна без сумніву назвати *Speaking names*, адже вони транслюють специфіку національної культури, метонімічно й алегорично представлену в антропонімах та зоонімах.

Семантичний простір онімів англійської мови, досліджений на основі казкового дискурсу та паремій, представлений здебільшого антропонімами (37%) та зоонімами (52%); решту складають топоніми та хрононіми (11%).

Серед антропонімів, враховуючи класифікацію [5], розрізняємо:

– **Особові імена** – *John, Jack, Bill, Robin, Bruce, Dolly and Molly (F.B.G.T., p.41)*, властиві простому люду, або більш вишукані, типу *Rapunzel, Archibald, Marmaduke, Ferdinand*, наприклад: *Jack of all trades and master of none, Jack and the Beanstalk*. Антропоніми цієї групи є більш численними у казках, проте в пареміях спектр особових імен обмежується узагальнюючими для всіх представників нації *John* та *Jack* та деякими біблійними іменами типу *Job (Iov* або *Iova/Iezova), Herod (Iрод), David (Давид), Adam (Адам), Matthew (Матфеї/Матвій), Peter and Paul (Петро та Павло)*, наприклад: *to out-Herod Herod (перевершити жорстокість Iрода); to rob Peter to pay Paul (поцупити в Петра, щоб заплатити Павлу); as poor as Job (бідний як Iов)*.

– **Патроніми (імена по батькові)** – типу слов'янських *Іван Петрович Гончаренко* – в англійській мові або нівельовані взагалі, або утворені з так званих *first name, second name* (типу *Joseph Mallord William Turner* або фр. *Louis Francois Roubiliac*), що скоріше мають право належати до першої групи, у досліджуваному матеріалі не знайдено.

– **Прізвища або родові імена** – *Susan Blue, John Smith, Tom Tailor* тощо.

Семантичний обсяг прізвищ у досліджуваному матеріалі досить різноманітний. Етимологія прізвищ сягає далекої давнини: більшість з них утворені від особових чи родових імен та їх комбінацій з лексемою *son (син)* – *Johnson, Davidson, Thomson*; не менш численна група утворена від ремесел (наприклад: *Smith, Potter, Carpenter, Tailor, Baker*); деякі – від зовнішнього вигляду їх власників – зросту, кольору шкіри, волосся тощо (*Brown, White, Small, Longfellow*); інші – від топографічних об'єктів, що й дотепер утримують давньогерманські семи (*Holmes, Dell*, які у сучасній англійській значать “meadow”, або *Croft* із значенням “farm”) [7].

Антропоніми англійської казки утворені за тим же принципом. Немає сумніву, що *Goldilocks, The Red Ettin, Snow White, Hop-o'-my-Thumb* або

Tom Thumb названі саме так з огляду на золотаве або руде волосся, білий / світлий колір шкіри обличчя, невеликий зріст відповідно.

Іноді онім красномовно свідчить про певну деталь зовнішнього вигляду або елемент одягу, властивий уявному референту, як-от *Little Red Riding Hood*.

З одного боку, зазначені антропоніми, на нашу думку, транспонують естетичну інформацію, емпатизуючи красу і унікальність дівчини із золотавим волоссям (*Goldilocks*) або чистий, як сніг, колір шкіри Білосніжки (*Snow White*), а з іншого – підкреслюють недоліки хлопчика-мізинчика (*Hop-o'-my-Thumb*), а саме – його зріст, що неодмінно компенсується у контексті казки іншими перевагами, наприклад: *Hop-o'-my-Thumb took the seven-league boots, and put them on his feet. In twenty strides they carried him to the King's palace* (EFT, p. 27).

Згідно з контекстом хлопчик-мізинчик (*Hop-o'-my-Thumb*) здобуває чоботи-сороходи, які здатні доправити його до королівського палацу за двадцять кроків (*In twenty strides*), через що імплікується спритність та спроможність маленької зовні людини досягати неочікуваних результатів і бути першою, що говорить про неважливість зовнішньої форми істоти і перевагу особистісних якостей, а також про навіювану казкою віру в магічне, у те, що здається неможливим. Аналогічна ідея культивується у казці "Little Brave Heart": *So, early morning Little Brave Heart put on his shirt and trousers, took his bow and arrows and went to the big green wood* (F.B.G.T., p. 79).

Спираючись на здобутки лінгвістичної прагматики, в антропонімі *Little Brave Heart* вбачаємо імпліцитний концесив «хоч маленький – проте сміливий», що емпатизується у контексті антонімами *little* та *big* (маленький хлопчик пішов у великий ліс, взявши лук та стріли і не боячись нічого) та епітетом *brave* (сміливий), що входить до структури антропоніму.

Антропоніми на позначення казкових героїв несуть не лише позитивне аксіологічне забарвлення, про що свідчать такі імена, як *Tommy Grimes* (Нечепура) *Molly Whuppie* (Забіяка) або *Drowsy Head* (Сплюха). Влучно дібрані власні імена красномовно відображають сутність літературних персонажів, їх зовнішність, звички чи характер, наприклад: *Tommy Grimes crept under the sofa and watched the pot till it boiled* (EFT, p. 82). Антропонім *Grimes*, утворений від англійського іменника *grime* (бруд), позначає хлопчика-нечепуру.

Аналогічним чином ім'я славнозвісної *Попелюшки* (англ. – *Cinderella*, котра є позитив-

ним казковим персонажем і уособленням працьовитості й відповідальності, утворене від англійського іменника *cinder* (*noni*, зола).

Прізвище *Whuppie* (від англ. *to whup* – бити, розгромити) може, з одного боку, позначати або войовничу особу, здатну захищати, обороняти, а з іншого боку, навпаки, задираку-забіяку, хто кривдить і зачіпає.

– **Прізвиська** та **псевдоніми** – *Johnny-cake*, *Jack-the-Giant-Killer*, *Catskin*, *Cap of Rushes*, *Gingerbread Man*, *Mr. Vinegar* тощо.

Антропоніми цієї групи є багаточисленними у досліджуваних казках і майже відсутні у пареміях. Семантичний спектр прізвиськ, аналогічно попереднім трьом типам, може варіюватися за такими ознаками, як зовнішній вигляд референта, риси його характеру та моральні якості, рід діяльності та звички, наприклад:

One day there was to be a great dance at a big house a little way off, and the servants were allowed to go to look at the ladies and gentlemen. Cap of Rushes (Канелюшок з очепету) said she was too tired to go, so she stayed at home (EFT, p. 82).

У наступному контексті антропонім *Lazy Jack* номінує ліниву людину, нездатну заробити собі на життя, що засуджується у суспільстві: *Jack lived with his mother. They were very poor, and the old woman made her living by spinning. But Jack was so lazy that he did nothing but lie in the sun in the hot weather in summer and sit by the fire-place in winter. So people called him Lazy Jack* (EFT, p. 82).

Антропонім *Mr. Bottomsly* (від англ. *sly* – хитрий, *bottom* – зад, сідниці) характеризує дуже хитру людину, що вочевидь засуджується у суспільстві, зважаючи на пейоративне *bottom* у структурі цього антропоніма, що навряд чи міг бути прізвиськом у культурному середовищі.

Отже, культурно значимі семантично збагачені антропоніми – *Speaking names* – так само, як і власне казкові герої, викривають вади суспільства, що говорить про напучувальний характер казок.

Інший казковий персонаж, *Johnny-cake* (Джонні-пиріжок), син пекаря, очевидно був товстеньким та пухленьким, як пиріжок, чим заробив подібне прізвисько. З іншого боку, утворений аналогічним чином антропонім *Gingerbread Man* (Пряничний чоловічок) отримав своє ім'я завдяки своєму складу /своїй сутності, адже він був випеченим із тіста.

Походження деяких імен не є на перший погляд зрозумілим навіть у контексті, наприклад: *Tommy Tit Tot* або *Mr. Miacca*, що є нехарактерними середньостатистичному загалу, адже

вони належать неіснуючим у реальності істотам. Етимологія антропоніма *Mr. Miassa* скоріш за все пов'язана з лексемою *to miaow* (нявкати) за ономотопічним принципом, отже, *Mr. Miassa* – це такий собі *містер Нявкач*, котрий, припустимо, мав якесь відношення до котів.

Віра у перетворення і магичні властивості надає можливість творцям казок уявляти казкових героїв у фізично трансформованому вигляді, що відбувається в результаті магії та чарів, коли принцеса перетворюється на простолюдінку або навіть якусь тваринку (згадаємо, наприклад, Царівну-Жабу), а монстр у кінці казки стає принцом. Подібні трансформації відбуваються в ментальному просторі англійців, що доводить антропонім *Catskin* (EFT, p.76) на позначення дівчини-кішки (від англ. *cat+skin* – кошача шкіра).

– **Криптоніми** та **міфони́ми** – імена міфічних істот – також характерні англійській казці. Це також пов'язано з вірою у надприродну силу і надлюдські можливості, приписувані як позитивним, так і негативним персонажам або образам національних героїв, втіленим у казках. За відсутності справжніх імен таких уявних персонажів, як *велетень*, *людодід*, *відьма*, *маг* або *ельф*, загальні назви стають у казках власними назвами, наприклад: *The Giant*, *The Ogre*, *Witch*, *Magician*, *Elf*, проте іноді цим казковим персонажам також дають імена: *giant named Cormoran*, *giant named Thunderdell*, *giant named Galligantua* (EFT, p. 111).

– **Етніоніми** – назви етнічних груп та національностей – не досить поширені в англійській казці та пареміях. У проаналізованому матеріалі зустрічаються лише поодинокі випадки, наприклад: *When in Rome do as Romans do*.

– **Теоніми** – імена богів, божеств – є найменш численною групою, адже представники окультної сфери найчастіше іменувалися зрозумілими всім словами типу *god*, *devil*, *angel*, написаними з великої літери, наприклад: *As drunk as a Lord* тощо.

Отже, семантичний аналіз антропонімів доводить досить широкий їх значеннєвий спектр, якого немає у жодній з наступних груп. Хоча зооніми є кількісно найбільш численною групою (52%), їх семантика дещо обмежена.

Серед **зоонімів** найпоширенішими є:

– **Назви тварин** (диких та домашніх, у тому числі риб, амфібій та рептилій) – *Three Little Pigs*, *cow named Milky-White*, *Pussy*, *Puss in Boots*, *Goldfish*, *Uncle Crocodile*, *Baby Elephant*, *Baby Bear*, *Foxy-woxy*, *Turtle*, *Talkative Frog* і т. п.

– **Назви птахів** (диких та домашніх) – *Little Swallow*, *Little Red Hen*, *Henny-Penny*, *Cocky-locky*, *Ducky-daddles*, *Goosey-poosey*, *Turkey-lurkey* тощо.

– **Назви комах** – *Big Black Beetle*, *Mrs. Butterfly*, *Caterpillar*, *the Cricket*.

Серед **топонімів** найчисленнішими є:

– **Назви країн, міст та поселень** – *London*, *Cornwall*, *Hamelin*, *Rome*, *Newcastle*, наприклад: *To carry coals to Newcastle*, *Rome was not built in a day* або *All roads lead to Rome*.

– **Назви річок та водних ресурсів** – *Sand Creek*, *the Thames*, наприклад: *He will never set the Thames on fire*.

Серед **хрононімів** знайдено лише:

– **Назви місяців та святкових / пам'ятних днів** – *April Fool's Day*, *As mad as March hare*, *As welcome as flowers in May* або *Doomsday*, наприклад: *To to put it off till Doomsday*.

Семантичний аналіз антропонімів доводить антропоцентричну спрямованість англійської казки та паремій. Хоча за кількісними показниками зооніми переважають антропоніми, проте більшість власних назв з анімалістичним компонентом на позначення тварин-референтів алюзивно номінують чесноти чи вади людини.

Лінгвокогнітивний потенціал власного імені розкривається як у семантиці антропоніма, так і у контексті. Розглянемо декілька ілюстрацій.

Зоонім *Crunch-Munch the Mouse* на позначення казкового персонажа *Мишеня* утворений від англійських дієслів *to crunch* – *гризти*, *хрустити* та *to munch* – *жувати*, *плямкати*, зважаючи на це, читач уявляє зголоділого мишеня, яке жадібно (плямкаючи) гризе все, що бачить. Зоонім *Hop-Stop the Frog* відображає ривковий рух *Жабеняти*, про що свідчать дієслова *to hop* – *стрибати* та *to stop* – *зупинятися* у складі оніма.

Аналогічним чином утворений зоонім *Howly-Prowly the Wolf* позначає *Вовка-небораку*, що вештається в лісі і виє на самоті (від дієслів *to howl* – *завивати*, *стогнати* та *to prowl* – *крастися*, *бродити*, *нишпорити*, *іти крадькома*), а зоонім *Grumbly-Rumbly the Bear* несе лінгвокогнітивну інформацію про гучноголового буркотливого *Ведмедя* (від дієслів *to grumble* – *гриміти*, *буркотіти* та *to rumble* – *грюкати*, *голосно говорити*).

Заєць (а в англійській лінгвокультурі кролик – *Rabbit*) традиційно постає спритним та швидконогим *Fleet-Feet the Rabbit* (від прикметника *fleet* – *швидкий*, *спритний* та іменника *foot-feet* – *ноги*, *ступні*, *лапи*). Метафоричний образ лисиці утримує семантичну ознаку «хитрість», про що свідчать складники антропоніма *Smily-Wily the Fox* (від англ. *to smile* – *усміхатися* та *wile* – *хитрування*, *лукавство*, *відступність*). Ім'я дикого кабана – більш прозаїчне: *Snout-Rout the Boar*; воно утворене від іменника *snout* – *рило*,

морда, нюхало та дієслова *to rout* – *пуги землю носом (про свиню)*.

Слід відмітити, що в усіх зазначених іменах витримано паронімічний принцип, адже всі складники оніма мають часткову звукову подібність, що додає контексту стилістичного забарвлення. З іншого боку, семантика деяких онімів є досить бідною, наприклад: *Baby Bear*, *Three Little Pigs* або *Uncle Crocodile*. Деякі з них побудовані за фонетичним чи ономапоічним принципом: *Cocky Cock-a-doodle-do* або *Cackle-the-Goose* до повної асемантизації: *Foxy-woxy*, *Goosey-poosey*.

Серед проаналізованого матеріалу знайдено також інтертекстуальні елементи, наприклад: *Hamlet' without the Prince of Denmark*, – які асоціюються в ментальному просторі читача з іншим текстом або дискурсом.

Висновки. У результаті дослідження доведено, що проаналізовані оніми у паремійному фонді англійської мови та у казках мають великий смисловий діапазон. *Speaking names* – нетермінологічна назва онімів, які мають розгалужену

типологію: антропоніми, зооніми, топоніми, теоніми, міфоніми, криптоніми тощо. Семантичний аналіз антропонімів доводить антропоцентричну спрямованість англійської казки та паремій. Хоча за кількісними показниками зооніми переважають антропоніми, проте більшість власних назв з анімалістичним компонентом на позначення тварин-референтів алюзивно номінують чесноти чи вади людини. Лінгвокогнітивний потенціал власних імен є досить потужним і розкривається не лише у семантиці антропоніма, але й у контексті. Культурно значимі семантично збагачені антропоніми – *Speaking names*, так само, як і власне казкові герої, викривають вади суспільства, що свідчить про напучуваний характер казок. Онім – це певний мікротекст, що абсорбує і транспонує національно-культурну інформацію. Семантичний спектр онімів може варіюватися від глибинних інтертекстуальних зв'язків до їх повної асемантизації.

Перспективами дослідження залишається вивчення онімів у різних типах мовного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алефиренко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке: учебное пособие. Москва : Наука, 2005. 416 с.
2. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. Москва : Просвещение, 1974. 302 с.
3. Бакастова Т.В. Семантизация имени собственного в целом художественном тексте (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Одесса, 1987. 16 с.
4. Белая Е.И. Паремнологический фонд языка. URL: <http://www.bachelor.ucoz.ru>
5. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <http://en.wikipedia.org/wiki>.
6. Гасанова М.А. История паремнологических исследований дагестанских языков. URL: <http://www.science-education.ru/pdf/2014/6/1675.pdf>
7. Гнаповская Л.В. Лингвокогнитивные и лингвокультурологические характеристики английских антропонимов германского происхождения : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1999. 205 с.
8. Гнаповская Л.В. Что в имени твоём. URL: <http://mognovse.ru/vmy-l-v-gnapovskaya-chto-v-imeni-tvoem-poetika-antroponimiches.html>.
9. Колшанский Г.В. Контекстная семантика. Москва : Наука, 1980. 408 с.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. / за ред. Богданович Г.Ю. та ін. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
11. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / за ред. Богданович Г.Ю. та ін. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
12. Структурно-семантичні особливості перекладу пареміологічних одиниць англійської та української мови. URL: <http://www.docus.me>
13. Топорова Т.В. Культура в «зеркале языка»: Древнегерманские двучленные имена собственные. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1996. 253 с.
14. Derik I.M. The Problem of Rendering Anthroponyms “Speaking names” in Literary Translation. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/356147.pdf>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

15. E.F.T.: English Fairy-Tales. London : Penguin Books Ltd, 1994. 130 p.
16. F.B.G.T.: For Boys and Girls instead of Toys. Moscow : Nauka, 1980. 176 p.
17. M.B.F.T.: My Book of Fairy-Tales. London : Orion, 1995. 86 p.
18. T.W.L.T.: Treasury of Well-Loved Tales. London : Harddock Ltd, 1995. 192 p.
19. E.P. : English Proverbs. Kyiv : Vian, 1995. 56 p.